

Adempauze

Imme Tonkes

Ik schrijf vlak voor de vakantie begint. De meeste docenten en leerlingen zijn toe aan een pauze. Ik had een plan voor dit artikel, maar merkte in de voorbereiding dat dit een project van een langere adem is. Het was nog niet het juiste moment.

Wachten op het juiste moment, pauze nemen, ademen: het zijn begrippen die bij improviseren ook aan de orde komen. Aan een improvisatie beginnen kan stress geven; wat moet ik spelen? Die stress bestrijden met plannetjes over hoe het zou kunnen worden werkt meestal niet echt. Improviseren is in het moment beslissen, zoals op vakantie zo heerlijk kan zijn. Robijn Tilanus beschrijft in haar boek *Vrij spel* in het hoofdstuk 'Mentaliteit' verschillende manieren om in de juiste toestand te komen

voor een improvisatie. Zoals 'een leeg hoofd hebben'. Vaak is een leeg hoofd wat we zoeken als we op vakantie zijn en liefst ook zo nu en dan in het dagelijks leven en werk. Momenten om los te laten, een eigen orde in het handelen laten ontstaan.

Joke Hermsen schrijft in *Kairos* over 'het geschikte moment' en het tonen wie we zijn middels ons scheppend handelen in een initiatief, waarmee we iets nieuws beginnen en de vrijheid en 'lege tijd' die hiervoor nodig zijn, los van economische waarden.

Geïnspireerd door een YouTube-filmpje speelde mijn pubergroep het nummer Misirlou. Halverwege is er een geïmproviseerde solo gebaseerd op een motief. In de groep ontstond het idee om dit motief door twee violisten om beurten te laten spelen in een dialoog met een opzweepende ritmische begeleiding. Zo makkelijk als het klinkt in de opname, zo lastig bleek dit idee muzikaal uit te voeren (zie notenvoorbeeld).

Het begrip 'wachten op het goede moment' bleek van toepassing toen de eerste solist direct als een bezetene het motiefje begon te spelen. Van enige spanningsopbouw was geen sprake. Uit paniek, 'wat te doen?', werd er te veel gedaan.

Hoe lang moet je eigenlijk wachten voor je begint? Waar wacht je op? Kun je ook te lang wachten, waardoor 'het juiste moment' voorbij is en de muziek verslapt?

Ook zonder ritmische begeleiding kun je wachten op een impuls, bijvoorbeeld in een stemimprovisatie. In de relatie met de adem, de drager van de stemklank. We wachten op een inadem-impuls, die onafhankelijk van onze wil ontstaat. In de adempauze, tussen uit- en inademing, komt die impuls spontaan. Op de uitademing zing je een oe-klank op een willekeurige toon. Zorg dat je niet tot het uiterste gaat en geen adem meer over hebt! Hierna volgt een pauze, zolang als nodig, om de inadem-impuls te laten komen. Zing ook eens niet en volg alleen de adembeweging. Wacht af tot je weer een klank gaat zingen. Prachtig in een groep, maar ook rustgevend om alleen te doen. Een minivakantie, die je op iedere plek kunt beleven.

Terug naar mijn groep die Misirlou speelde: de timing en opeenvolging van de inzetten tussen de twee solisten was een tweede on-

derwerp van gesprek. Het beeld van een duel tussen twee schermers, die de degens kruisen in een afwisseling van snelle bewegingen en pauzes, hielp de leerlingen op weg. Niet braaf om de beurt spelen, maar elkaar verrassen en aftroeven, of juist tergend lang laten wachten op een nieuwe uithaal.

De verdichting naar een snellere opeenvolging van inzetten verhoogt de muzikale spanning naar een climax. Op dat moment spraken we een cue af om het thema in te zetten. De solist speelt een hoge D, lang aangehouden, en de andere solist telt 1234 af voor de inzet van het thema.

Wanneer komt de lang aangehouden toon D? Wanneer tel je 1234 af? Dat bleek niet uit te

leggen en alleen aan te voelen door vaak spelen en terugluisteren van opnames. Bijzonder genoeg voelt iedereen aan wanneer 'het moment' is. Analytisch zal dit vast met een logische zinslengte of aantal maten te verklaren zijn. Maar die analyse laten we in het oefenproces even liggen om echt op het eigen gevoel voor het juiste moment te leren vertrouwen, om daarna overtuigd in actie te komen. ||||

[youtube.com/watch?v=JB_ghvfZ3ao](https://www.youtube.com/watch?v=JB_ghvfZ3ao) opname van Misirlou in Pulp Fiction.

De gehele transcriptie van Misirlou is te bestellen als arrangement voor drie violen of strijkwartet via immetonkes@gmail.com.

herhaal tot cue: begeleidings ritme in Misirlou break voor improviserend solisten

5 improvisatie duel op een motief: gebruik dit idee naar eigen inzicht en aantal maten!!

11

15

18

advertentie

**TOONAANGEVEND, HELDER EN SCHERP GEPRIJSD!
SNAREN VOOR VIOOL, ALTVIOOL, CELLO EN CONTRABAS**

Snaarwijzer.nl

alle bekende merken o.a

- ✓ D'Addario
- ✓ Hill
- ✓ Jargar
- ✓ Larsen
- ✓ LaBella
- ✓ Pirastro
- ✓ Prim
- ✓ Savarez Corelli
- ✓ Thomastik
- ✓ Velvet

☐ deskundig advies door ruim 25 jaar ervaring met strijkinstrumenten

☐ werkplaats gespecialiseerd in 'snaaranalyse'

SNAARADVIES: ✉ INFO@SNAARWIJZER.NL

WWW.SNAARWIJZER.NL